

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Рішенням вченої ради ДДПУ,
Протокол від «20» квітня 2021 р. № 7
Голова _____ С.О. Омельченко

**ТИМЧАСОВИЙ СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»**

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ перший (бакалаврський) _____
(назва рівня вищої освіти)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ _____ бакалавр _____
(назва ступеня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 01 Освіта/ Педагогіка _____
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
(код та найменування спеціальності)

Слов'янськ, 2021

I. Преамбула

Тимчасовий стандарт вищої освіти Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет». Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти. Ступінь бакалавр. Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка. Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями).

Стандарт затверджено рішенням вченої ради Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет», протокол № 7 від « 20» квітня 2021 р. і введено в дію наказом ДДПУ № 241 від «26» квітня 2021 р.

Стандарт розроблено членами комісії спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями).

Члени науково-методичної комісії, призначені наказом ДДПУ №975 від 31.12.2020 р.:

Набока О.Г.	голова комісії, перший проректор з науково-педагогічної діяльності;
Кадубовський О.А.	кандидат фізико-математичних наук, доцент, декан фізико-математичного факультету;
Лисенко Н.В.	кандидат філологічних наук, доцент, заступник декана філологічного факультету;
Мусхаріна Ю.Ю.	кандидат педагогічних наук, доцент, заступник декана факультету фізичного виховання;
Трефілова Ю.А.	методист навчально-методичного відділу;
Машир Л.М.	методист підрозділу ліцензування, акредитації та підвищення кваліфікації

Фахову експертизу проводили:

1. Хижняк І.А., доктор пед. наук, професор, декан факультету початкової, технологічної та професійної освіти;
2. Саяпіна С.А., доктор пед. наук, професор, декан факультету гуманітарної та економічної освіти

II. Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	01 Освіта /Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Форми здобуття освіти	Інституційна (очна (денна), заочна)
Освітня кваліфікація	Бакалавр середньої освіти (за предметною спеціальністю)
Професійна кваліфікація	Вчитель закладу загальної середньої освіти (за предметною спеціальністю)
Кваліфікація в дипломі	Бакалавр середньої освіти (за предметною спеціальністю). Вчитель (із зазначенням предметної спеціальності).
Опис предметної області	<p><i>Об'єкт вивчення та діяльності:</i> освітній процес у закладі загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти) за предметною спеціальністю.</p> <p><i>Цілі навчання:</i> формування у здобувачів здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі з організації освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти), зумовлені закономірностями й особливостями сучасної теорії та методики навчання (за предметною спеціальністю).</p> <p><i>Теоретичний зміст предметної області:</i> сучасні теоретичні засади відповідних до предметної спеціальності наук, достатні для формування предметних компетентностей; педагогіки та психології, методики навчання з предметної спеціальності (рівень базової середньої освіти).</p> <p><i>Методи, методики та технології:</i> загальнонаукові й психолого-педагогічні методи; освітні технології та методики формування ключових і предметних компетентностей, моніторингу педагогічної діяльності та аналізу педагогічного досвіду, проведення освітніх вимірювань, ефективних способів взаємодії всіх учасників освітнього процесу.</p> <p><i>Інструменти й обладнання:</i> навчально-методичний інструментарій, обладнання та устаткування, необхідне для формування предметних компетентностей, технічні засоби навчання, друковані</p>

	та інтернет-джерела інформації, необхідні в освітньому процесі; використання баз інших установ для проведення навчальних практик і педагогічної практики в базовій середній школі; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні.
Академічні права випускників	Мають право продовжити навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти та/або набувати додаткові кваліфікації у системі освіти дорослих.
Працевлаштування випускників	Заклади загальної середньої освіти; заклади позашкільної освіти, зокрема спеціалізованої (профільної мистецької, спортивної). Назва професії (професійної назви роботи) та її код згідно з Національним класифікатором України ДК 003:2010 «Класифікатор професій» 2320 – Вчитель закладу загальної середньої освіти

III. Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за освітніми програмами відповідної спеціальності, та результатів навчання

Для здобуття освітнього ступеня «бакалавр» можуть вступати особи, що здобули повну загальну середню освіту; особи, які здобули ступінь «фаховий молодший бакалавр», «молодший бакалавр» (освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший спеціаліст»).

IV. Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття ступеня бакалавра

Обсяг освітньої програми за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметною спеціальністю) на базі повної загальної середньої освіти – 240 кредитів ЄКТС, нормативний термін навчання – 3 р.10 місяців.

ДДПУ визнає та перезараховує не більше 120 кредитів ЄКТС, отриманих у межах попередньої програми підготовки молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста) за спорідненими спеціальностями галузі 01 Освіта/ Педагогіка.

ДДПУ визнає та перезараховує не більше 60 кредитів ЄКТС, отриманих у межах попередньої програми підготовки фахового молодшого бакалавра, а також молодшого бакалавра (освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст») з неспоріднених спеціальностей.

Не менше 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних компетентностей за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметною спеціальністю), визначених цим Стандартом вищої освіти.

Спеціальні компетентності (СК) визначаються цим стандартом та формуються розробниками ОП самостійно відповідно до предметної спеціальності.

У змісті ОП має бути передбачена **курсва робота з методики навчання (за предметною спеціальністю)** в обсязі 3 кредитів ЄКТС.

Мінімальний обсяг практик зі спеціальності 014 Середня освіта

сумарно має становити 15% обсягу кредитів освітньої програми.

Для нормативного терміну навчання (240 кредитів ЄКТС):

Обсяг практики становить 36 кредитів ЄКТС (24 тижні), з яких:

- навчальна практика – 9 кредитів ЄКТС (6 тижнів);
- виробнича практика (предметно- фахова) - 9 кредитів ЄКТС (6 тижнів)

(базами практики є кафедри, що відповідальні за реалізацію ОП у межах ДДПУ);

- виробнича практика (педагогічна) - 18 кредитів ЄКТС (12 тижнів)
(базами практики є заклади загальної середньої освіти /рівень базової середньої освіти).

V. Перелік компетентностей випускника, спільних для всіх предметних спеціальностей спеціальності 014 Середня освіта

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у професійній діяльності в галузі середньої освіти
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
	ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
	ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
	ЗК 4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
	ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, використання інформаційних і комунікаційних технологій.
	ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.
	ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
	ЗК 8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, застосування соціальних навичок (т.з. softskills) у професійній діяльності
Спеціальні компетентності, спільні для всіх	СК 1. Здатність до цілепокладання, планування та проєктування процесу навчання здобувачів, інтегрованого навчання та здійснення міжпредметних зв'язків.

<p><i>предметних спеціальностей (СК)</i></p>	<p>СК 2. Здатність до визначення та врахування в освітньому процесі вікових та індивідуальних особливостей здобувачів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій; до пошуку ефективних шляхів мотивації здобувачів до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу; управляти власними емоційними станами.</p>
	<p>СК 3. Здатність до формування у здобувачів ключових і предметних компетентностей, моделювання змісту навчання відповідно до програмних результатів, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів.</p>
	<p>СК 4. Здатність до організації різних видів і форм навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів у межах предметної спеціальності (рівень базової середньої освіти).</p>
	<p>СК 5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль, оцінювання та аналіз рівня навчальних досягнень здобувачів на засадах компетентнісного підходу.</p>
	<p>СК 6. Здатність до забезпечення в освітньому середовищі сприятливих умов для розвитку індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів здобувачів, інклюзивного навчання та психолого-педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.</p>
	<p>СК 7. Здатність до забезпечення охорони життя й здоров'я здобувачів у освітньому процесі та позаурочній діяльності; до надання домедичної допомоги учасникам освітнього процесу, протидії та запобігання булінгу, різним проявам насильства та дискримінації.</p>
	<p>СК 8. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду; визначення індивідуальних професійних потреб.</p>
	<p>СК 9. Здатність до проєктування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів середньої освіти.</p>

**VI. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти,
сформульований у термінах програмних результатів навчання (ПРН)**

ПРН-01	<i>Інтегрувати</i> в освітній процес знання про основні історичні етапи становлення України як держави та особливості розвитку української культури; усвідомлено формувати у здобувачів розуміння цінності незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України, громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина; <i>цінувати</i> різноманіття та мультикультурність, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, взаємоповаги, діалогу та співробітництва.
ПРН-02	<i>Здійснювати</i> під час виконання професійних обов'язків усну і письмову комунікацію державною мовою.
ПРН-03	<i>Зрозуміло висловлювати</i> іноземною мовою власні думки, пояснювати свої дії в освітньому процесі та професійному спілкуванні.
ПРН-04	<i>Планувати й здійснювати</i> освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів, <i>забезпечувати</i> розвиток пізнавальної діяльності учнів, <i>формувати</i> в них мотивацію до навчання, <i>застосовувати</i> диференціацію навчання.
ПРН-05	<i>Організовувати</i> конструктивну та партнерську взаємодію з усіма учасниками освітнього процесу закладу середньої освіти, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.
ПРН-06	<i>Організовувати</i> освітнє середовище з урахуванням правил безпеки життєдіяльності, санітарних норм, протиепідемічних правил; <i>вживати</i> профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів; <i>уміти надавати</i> домедичну допомогу учасникам освітнього процесу, <i>планувати та реалізовувати</i> заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед здобувачів й інших учасників освітнього процесу.
ПРН-07	<i>Організовувати</i> освітній процес із використанням інформаційних і комунікаційних технологій та дистанційного навчання, розвивати у здобувачів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.
ПРН-08	<i>Визначати</i> предметний зміст і послідовність його опрацювання з урахуванням вимог Державного стандарту загальної середньої освіти, очікуваних результатів навчання, освітніх потреб здобувачів, використовуючи базові наукові категорії та поняття спеціальності (предметної спеціальності)
ПРН-09	<i>Планувати та організовувати</i> освітній процес у закладах середньої освіти (на рівні базової середньої освіти), позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання,

	сучасні методи і методики та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів.
ПРН-10	<i>Розвивати</i> у здобувачів ключові та предметні компетентності з предметної спеціальності, формувати готовність до їх практичного застосування
ПРН-11	<i>Використовувати</i> в освітній практиці різні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів середньої освіти.
ПРН-12	<i>Застосовувати</i> методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки у стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в закладі середньої освіти, оцінювати результативність їх застосування.
ПРН-13	<i>Управляти</i> складною професійною діяльністю та проектами в умовах ЗСО, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.
ПРН-14	<i>Організовувати</i> освітній простір із дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно проектувати навчальні осередки у класі спільно зі здобувачами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.
ПРН-15	<i>Забезпечувати</i> індивідуальний і диференційований розвиток та оцінювання здобувачів з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

**Для освітніх програм спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
першого (бакалаврського) рівня**

**КОРЕЛЯЦІЯ ОBOB'ЯЗКОВИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ
З КОМПЕТЕНТОСТЯМИ ТА ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ**

ОК 1.	Історія України і української культури	<p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>	<p>ПРН-01. <i>Інтегрувати</i> в освітній процес знання про основні історичні етапи становлення України як держави та особливості розвитку української культури; усвідомлено формувати у здобувачів розуміння цінності незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України, громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина; <i>цінувати</i> різноманіття та мультикультурність, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, взаємоповаги, діалогу та співробітництва.</p> <p>ПРН-02. Здійснювати під час виконання професійних обов'язків усну і письмову комунікацію державною мовою.</p>
ОК 2.	Українська мова (за професійним спрямуванням)	<p>ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p>	<p>ПРН-02. Здійснювати під час виконання професійних обов'язків усну і письмову комунікацію державною мовою.</p> <p>ПРН-01. <i>Інтегрувати</i> в освітній процес знання про основні історичні етапи становлення України як держави та особливості розвитку української культури; усвідомлено формувати у здобувачів розуміння цінності незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України, громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина; <i>цінувати</i> різноманіття та мультикультурність, керуватися в педагогічній</p>

			діяльності етичними нормами, принципами толерантності, взаємоповаги, діалогу та співробітництва.
ОК 3.	Філософія	<p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, застосування соціальних навичок (т.з. softskills) у професійній діяльності.</p> <p>СК 1. Здатність до цілепокладання, планування та проектування процесу навчання здобувачів, інтегрованого навчання та здійснення міжпредметних зв'язків.</p>	<p>ПРН-01. <i>Інтегрувати</i> в освітній процес знання про основні історичні етапи становлення України як держави та особливості розвитку української культури; усвідомлено формувати у здобувачів розуміння цінності незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України, громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина; <i>цінувати</i> різноманіття та мультикультурність, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, взаємоповаги, діалогу та співробітництва.</p> <p>ПРН-08. <i>Визначати</i> предметний зміст і послідовність його опрацювання з урахуванням вимог Державного стандарту загальної середньої освіти, очікуваних результатів навчання, освітніх потреб здобувачів, використовуючи базові наукові категорії та поняття спеціальності (предметної спеціальності)</p> <p>ПРН-10. <i>Розвивати</i> у здобувачів ключові та предметні компетентності з предметної спеціальності, формувати готовність до їх практичного застосування</p>
ОК 4.	Іноземна мова (за професійним спрямуванням)	<p>ЗК 4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p>	ПРН-03. <i>Зрозуміло висловлювати</i> іноземною мовою власні думки, пояснювати свої дії в освітньому процесі та професійному спілкуванні.
ОК 5.	Основи безпеки життєдіяльності та охорони праці	СК 7. Здатність до забезпечення охорони життя й здоров'я здобувачів у освітньому процесі та позаурочній діяльності; до надання домедичної допомоги учасникам освітнього процесу, протидії та запобігання булінгу, різним проявам насильства та дискримінації.	ПРН-06. <i>Організовувати</i> освітнє середовище з урахуванням правил безпеки життєдіяльності, санітарних норм, протиепідемічних правил; <i>проводити</i> профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів, <i>уміти надавати</i> домедичну допомогу

		<p>ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p>	<p>учасникам освітнього процесу (за потреби), <i>планувати та реалізовувати</i> заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед здобувачів й інших учасників освітнього процесу</p> <p>ПРН-14. <i>Організовувати</i> освітній простір із дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно проектувати навчальні осередки у класі спільно зі здобувачами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.</p>
<p>ОК 6.</p>	<p>Інклюзивна освіта</p>	<p>СК 6. Здатність до забезпечення в освітньому середовищі сприятливих умов для розвитку індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів здобувачів, інклюзивного навчання та психолого-педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.</p> <p>ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p>	<p>ПРН-06. <i>Організовувати</i> освітнє середовище з урахуванням правил безпеки життєдіяльності, санітарних норм, протиепідемічних правил; <i>проводити</i> профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів, <i>уміти надавати</i> домедичну допомогу учасникам освітнього процесу (за потреби), <i>планувати та реалізовувати</i> заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед здобувачів й інших учасників освітнього процесу</p> <p>ПРН-14. <i>Організовувати</i> освітній простір із дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно проектувати навчальні осередки у класі спільно зі здобувачами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу</p> <p>ПРН-15. <i>Забезпечувати</i> індивідуальний і диференційований розвиток та оцінювання здобувачів з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх</p>

			можливостей.
ОК 7.	Педагогіка	<p>ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками іншими професійних груп різного рівня.</p> <p>ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, застосування соціальних навичок (т.з. softskills) у професійній діяльності.</p> <p>СК1. Здатність до цілепокладання, планування та проектування процесу навчання здобувачів, інтегрованого навчання та здійснення міжпредметних зв'язків.</p> <p>СК 2. Здатність до визначення та врахування в освітньому процесі вікових та індивідуальних особливостей здобувачів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій; до пошуку ефективних шляхів мотивації здобувачів до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу; управляти власними емоційними станами.</p> <p>СК 3. Здатність до формування у здобувачів ключових і предметних компетентностей, моделювання змісту навчання відповідно до програмних результатів, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів.</p> <p>СК 4. Здатність до організації різних видів і форм навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів у межах предметної спеціальності (рівень базової середньої освіти).</p> <p>СК 5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль, оцінювання та аналіз рівня навчальних досягнень здобувачів на засадах компетентнісного підходу.</p>	<p>ПРН-04. <i>Планувати й здійснювати</i> освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів, <i>забезпечувати</i> розвиток пізнавальної діяльності учнів, <i>формувати</i> в них мотивацію до навчання, <i>застосовувати</i> диференціацію навчання.</p> <p>ПРН-05. <i>Організовувати</i> конструктивну та партнерську взаємодію з усіма учасниками освітнього процесу закладу середньої освіти, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.</p> <p>ПРН-06. <i>Організовувати</i> освітнє середовище з урахуванням правил безпеки життєдіяльності, санітарних норм, протиепідемічних правил; <i>вживати</i> профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів; <i>уміти надавати</i> домедичну допомогу учасникам освітнього процесу, <i>планувати та реалізовувати</i> заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед здобувачів й інших учасників освітнього процесу.</p> <p>ПРН-07. <i>Організовувати</i> освітній процес із використанням інформаційних і комунікаційних технологій та дистанційного навчання, розвивати у здобувачів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів</p> <p>ПРН-08. <i>Визначати</i> предметний зміст і послідовність його опрацювання з урахуванням вимог Державного стандарту загальної середньої освіти, очікуваних результатів навчання, освітніх потреб здобувачів, використовуючи базові наукові категорії та поняття спеціальності (предметної спеціальності)</p> <p>ПРН-09. <i>Планувати та організовувати</i> освітній процес у закладах середньої освіти (на рівні базової середньої</p>

		<p>СК 8. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду; визначення індивідуальних професійних потреб.</p>	<p>освіти), позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання, сучасні методи і методики та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів.</p> <p>ПРН-10. <i>Розвивати</i> у здобувачів ключові та предметні компетентності з предметної спеціальності, формувати готовність до їх практичного застосування</p> <p>ПРН-11. <i>Використовувати</i> в освітній практиці різні прийоми формульованого, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів середньої освіти.</p> <p>ПРН-12. <i>Застосовувати</i> методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки у стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в закладі середньої освіти, оцінювати результативність їх застосування.</p> <p>ПРН-13. <i>Управляти</i> складною професійною діяльністю та проектами в умовах ЗСО, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.</p>
<p>ОК 8.</p>	<p>Психологія</p>	<p>ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками іншими професійних груп різного рівня.</p> <p>СК 2. Здатність до визначення та врахування в освітньому процесі вікових та індивідуальних особливостей здобувачів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій; до пошуку ефективних шляхів мотивації здобувачів до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу; управляти власними емоційними станами.</p>	<p>ПРН-04. <i>Планувати й здійснювати</i> освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів, <i>забезпечувати</i> розвиток пізнавальної діяльності учнів, <i>формувати</i> в них мотивацію до навчання, <i>застосовувати</i> диференціацію навчання.</p> <p>ПРН-05. <i>Організовувати</i> конструктивну та партнерську взаємодію з усіма учасниками освітнього процесу закладу середньої освіти, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.</p> <p>ПРН-10. <i>Розвивати</i> у здобувачів ключові та предметні компетентності з предметної спеціальності, формувати готовність до їх практичного застосування.</p>

		<p>СК 6. Здатність до забезпечення в освітньому середовищі сприятливих умов для розвитку індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів здобувачів, інклюзивного навчання та психолого-педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.</p> <p>СК 7. Здатність до забезпечення охорони життя й здоров'я здобувачів у освітньому процесі та позаурочній діяльності; до надання домедичної допомоги учасникам освітнього процесу, протидії та запобігання булінгу, різним проявам насильства та дискримінації.</p> <p>СК 8. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду; визначення індивідуальних професійних потреб.</p>	<p>ПРН-14. <i>Організувати</i> освітній простір із дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно проектувати навчальні осередки у класі спільно зі здобувачами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.</p> <p>ПРН-15. <i>Забезпечувати</i> індивідуальний і диференційований розвиток та оцінювання здобувачів з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.</p>
ОК 9.	Фізичне виховання	<p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>СК 7. Здатність до забезпечення охорони життя й здоров'я здобувачів у освітньому процесі та позаурочній діяльності; до надання домедичної допомоги учасникам освітнього процесу, протидії та запобігання булінгу, різним проявам насильства та дискримінації.</p>	<p>ПРН-06. <i>Організувати</i> освітнє середовище з урахуванням правил безпеки життєдіяльності, санітарних норм, протиепідемічних правил; <i>вживати</i> профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів; <i>уміти надавати</i> домедичну допомогу учасникам освітнього процесу, <i>планувати та реалізовувати</i> заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед здобувачів й інших учасників освітнього процесу.</p> <p>ПРН-15. <i>Забезпечувати</i> індивідуальний і диференційований розвиток та оцінювання здобувачів з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.</p>
ОК 10.	Професійна етика, естетика	<p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і</p>	<p>ПРН-01. <i>Інтегрувати</i> в освітній процес знання про основні історичні етапи становлення України як держави та особливості розвитку української культури; усвідомлено формувати у здобувачів розуміння цінності незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою</p>

		<p>технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, застосування соціальних навичок (т.з. softskills) у професійній діяльності.</p>	<p>України, громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина; <i>цінувати</i> різноманіття та мультикультурність, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, взаємоповаги, діалогу та співробітництва.</p> <p>ПРН-05. <i>Організовувати</i> конструктивну та партнерську взаємодію з усіма учасниками освітнього процесу закладу середньої освіти, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.</p> <p>ПРН-06. <i>Організовувати</i> освітнє середовище з урахуванням правил безпеки життєдіяльності, санітарних норм, протиепідемічних правил; <i>вживати</i> профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів; <i>уміти надавати</i> домедичну допомогу учасникам освітнього процесу, <i>планувати та реалізовувати</i> заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед здобувачів й інших учасників освітнього процесу.</p> <p>ПРН-13. <i>Управляти</i> складною професійною діяльністю та проектами в умовах ЗСО, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.</p> <p>ПРН-15. <i>Забезпечувати</i> індивідуальний і диференційований розвиток та оцінювання здобувачів з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.</p>
ОК 11.	Інформаційні технології	<p>ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p>	<p>ПРН-07. <i>Організовувати</i> освітній процес із використанням інформаційних та комунікаційних технологій та технологій дистанційного навчання, розвивати у здобувачів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.</p> <p>ПРН-10. <i>Розвивати</i> у здобувачів ключові та предметні компетентності з предметної спеціальності, формувати</p>

			<p>готовність до їх практичного застосування</p> <p>ПРН-13. <i>Управляти</i> складною професійною діяльністю та проектами в умовах ЗСО, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.</p>
ОК 12.	Основи медичних знань та цивільного захисту	<p>ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>СК 7. Здатність до забезпечення охорони життя й здоров'я здобувачів у освітньому процесі та позаурочній діяльності; до надання домедичної допомоги учасникам освітнього процесу, протидії та запобігання булінгу, різним проявам насильства та дискримінації.</p>	<p>ПРН-06. <i>Організувати</i> освітнє середовище з урахуванням правил безпеки життєдіяльності, санітарних норм, протиепідемічних правил; <i>вживати</i> профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів; <i>уміти надавати</i> домедичну допомогу учасникам освітнього процесу, <i>планувати та реалізовувати</i> заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед здобувачів й інших учасників освітнього процесу.</p> <p>ПРН-14. <i>Організувати</i> освітній простір із дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно проектувати навчальні осередки у класі спільно зі здобувачами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.</p>
ОК 13.	Математичні методи моніторингу якості освіти	<p>ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>СК 5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль, оцінювання та аналіз рівня навчальних досягнень здобувачів на засадах компетентнісного підходу.</p> <p>СК 8. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду; визначення індивідуальних професійних потреб.</p>	<p>ПРН-07. <i>Організувати</i> освітній процес із використанням інформаційних і комунікаційних технологій та дистанційного навчання, розвивати у здобувачів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.</p> <p>ПРН-11. <i>Використовувати</i> в освітній практиці різні прийоми формульовального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів середньої освіти.</p> <p>ПРН-12. <i>Застосовувати</i> методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки у стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в закладі середньої освіти, оцінювати результативність їх</p>

			застосування.
ОК 14.	Менеджмент, маркетинг, економіка освіти	<p>ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками іншими професійних груп різного рівня.</p> <p>ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, застосування соціальних навичок (т.з. softskills) у професійній діяльності.</p> <p>СК 1. Здатність до цілепокладання, планування та проектування процесу навчання здобувачів, інтегрованого навчання та здійснення міжпредметних зв'язків.</p> <p>СК 6. Здатність до забезпечення в освітньому середовищі сприятливих умов для розвитку індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів здобувачів, інклюзивного навчання та психолого-педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.</p> <p>СК 8. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду; визначення індивідуальних професійних потреб.</p> <p>СК 9. Здатність до проектування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів середньої освіти.</p>	<p>ПРН-12. <i>Застосовувати</i> методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки у стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в закладі середньої освіти, оцінювати результативність їх застосування.</p> <p>ПРН-13. <i>Управляти</i> складною професійною діяльністю та проектами в умовах ЗСО, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.</p> <p>ПРН-14. <i>Організувати</i> освітній простір із дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно проектувати навчальні осередки у класі спільно зі здобувачами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.</p>

VII. Форми атестації здобувачів спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Здійснюється у вигляді атестаційного екзамену (за предметною спеціальністю)
Вимоги до атестаційного екзамену	Атестаційний екзамен має на меті встановлення сформованості у здобувачів освітнього ступеня бакалавр програмних результатів навчання з предметної спеціальності, передбачених цим Стандартом та освітньою програмою, і присудження кваліфікації відповідно до визначених критеріїв оцінювання

VIII. Вимоги професійних стандартів у разі їх наявності

Повна назва та реквізити відповідного Професійного стандарту	Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» Наказ Мінекономіки № 2736 від 23.12.2020 року https://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=22daac6a-f0db-4de0-8d49-47aa6b2ecb99
Особливості Стандарту вищої освіти, пов'язані з наявністю Професійного стандарту	Здійснено кореляцію компетентностей та трудових функцій вчителя закладу загальної середньої освіти (Професійний стандарт) із компетентностями та програмними результатами навчання (Стандарт вищої освіти ДДПУ)

IX. Перелік нормативних документів, на яких базується Стандарт вищої освіти

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] (у редакції від 26.02.2021). <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] (у редакції від 01.01.2021). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Концепція розвитку педагогічної освіти [Електронний ресурс] / МОН України // Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.07.2018 р.

<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>

4. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Затверджені Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р. № 584. https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/naukovo-metodychna_rada/2020-metod-rekomendacziyi.docx

5. Національна рамка кваліфікацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 519. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>).

6. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» Наказ Мінекономіки № 2736 від 23.12.2020 р. <https://www.me.gov.ua/ascod/List?lang=uk-UA&id=d6a26174-d0fd-406b-9c30-7a4043f04eb5&tag=SistemaOblikuPublichnoiInformatsii&pageNumber=8&fCtx=inName&fSort=date&fSdir=desc>

7. Постанова КМУ від 29.04.2015 №266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (зі змінами у редакції від 01.02.2017). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>

8. Про затвердження Переліку предметних спеціальностей спеціальності 014 «Середня освіта (за предметними спеціальностями)», за якими здійснюється формування і розміщення державного замовлення та поєднання спеціальностей (предметних спеціальностей) в системі підготовки педагогічних кадрів. Наказ МОНУ № 506 від 12.05.2016 р. (зі змінами у ред. від 31.05.2019). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0798-16>

9. Закон України «Про повну загальну середню освіту» [Електронний ресурс] (зі змінами у редакції від 01.08.2020) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>

Корисні посилання:

1. Стандарти та рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) // URL: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/04_2016_ESG_2015.pdf.

2. Концепція нової української школи. <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/07/konczepczyia.pdf>

3. EQF 2017 (Європейська рамка кваліфікацій) // URL : <https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/en.pdf>
<https://ec.europa.eu/ploteus/content/descriptors-page>

4. QF ENEA 2018 (Рамка кваліфікацій ЄПВО) // URL : http://www.ehea.info/Upload/document/ministerial_declarations/EHEAParis2018_Communique_AppendixIII_952778.pdf

5. ISCED (Міжнародна стандартна класифікація освіти, МСКО) 2011 // URL : <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>
6. ISCED-F (Міжнародна стандартна класифікація освіти – Галузі, МСКО-Г) 2013 // URL : <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-fields-of-education-and-training-2013-detailed-field-descriptions-2015-en.pdf>
7. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) та загальними компетентностями та прикладами стандартів – <http://www.unideusto.org/tuningeu/>.
8. Національний освітній глосарій: вища освіта / 2-е вид., перероб. і доп. / авт.-уклад. : В. М. Захарченко, С. А. Калашнікова, В. І. Луговий, А. В. Ставицький, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова / За ред. В. Г. Кременя. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. 100 с. <http://erasmusplus.org.ua/korysna-informatsiia/korysni-materialy/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protseesu.html?download=83:hlosarii-terminiv-vyshchoi-osvity-2014-r-onovlene-vydannia-z-urakhuvanniam-polozhen-novoho-zakonu-ukrainy-pro-vyshchu-osvitu&start=80>
9. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти. <http://erasmusplus.org.ua/korysna-informatsiia/korysni-materialy/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protseesu.html?download=82:bolonskyi-protseesu-nova-paradyhma-vyshchoi-osvity-yu-rashkevych&start=80>
10. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд. <http://erasmusplus.org.ua/korysna-informatsiia/korysni-materialy/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protseesu.html?download=88:rozvytok-systemy-zabezpechennia-iakosti-vyshchoi-osvity-ukrainy&start=80>
11. Розроблення освітніх програм : методичні рекомендації / Авт. : В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г. Кременя. Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. 120 с. <http://erasmusplus.org.ua/korysna-informatsiia/korysni-materialy/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protseesu.html?download=84:rozroblennia-osvitnikh-prohram-metodychni-rekomendatsii&start=80>